СЕРІЯ «Право»

УДК 342.7

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11\(17\)-165-175](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11(17)-165-175)

Вовк Вікторія Миколаївна доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, вул. Народного Ополчення, 7, м. Київ, 03151, тел.: (067) 327-57-16, e-mail: korvinstar@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0588-2095>

Олійник Уляна Миколаївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, вул. Героїв Майдану, 8, м. Хмельницький, 29000, тел.: (096) 600-53-37, e-mail: uljanka2009@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-7846-6842>

Малінковська Оксана Володимирівна викладач кафедри кінології та спеціальних дисциплін, Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії Державної пенітенціарної служби», вул. Лісова, 1, с. Давидківці, 31341, тел.: (098) 251-22-11, e-mail: malinka--@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-1054-0997>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НА ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу впливу електронних інформаційних ресурсів на сучасні процеси державотворення та розвитку громадянського суспільства. Оскільки сучасні процеси глобалізації кидають нам виклик користуватися різними послугами віддалено, не виходячи з дому, що дозволяє нам економити час та захищатися від впливу різних несприятливих факторів.

У тексті статті робиться акцент на тому, що поглиблення процесів глобалізації та світової пандемії вимагає спрямування державних ресурсів на розвиток електронних інфоресурсів та впорядкування відносин у сфері використання їх. Проаналізовано співвідношення понять «електронна держава» та «електронний уряд», як електронні системи надання державних електронних інформаційних послуг.

Звертається увага на те, що важливим аспектом модернізації інституційного середовища регулювання електронних інформаційних ресурсів є покращення взаємодії державних та місцевих органів влади із населенням, а

також на позитивні наслідки формування електронних систем надання державних інформаційних послуг. Цілком справедливо обґрунтовано, що підвищення ефективності державного і муніципального управління на сучасному етапі розвитку суспільства неможливо без впровадження електронних, інформаційних технологій, оскільки це дає можливість отримати послугу з будь-якого місця перебування, уникнути черг, зекономити час. На основі аналізу електронних послуг різних служб, визначено проблемні питання розвитку електронних інформаційних ресурсів такі як: неефективна організація державних електронних реєстрів, відсутність центральної бази даних посадових осіб, відсутність чітко визначених підходів до середньо- та довгострокового планування діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Водночас стверджується, що електронні ресурси є об'єктом цивільно-правової охорони, а тому й необхідно спрямовувати всі зусилля на їх захист.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, електронні ресурси, органи державної влади, захист, електронна держава, електронний уряд, інформаційні технології, послуги.

Vovk Viktoriia Mykolaivna Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Theory and History of State and Law, Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of Management and Law, People's Militia St., 7, Kyiv, 03151, tel.: (067) 327-57-16, e-mail: korvinstar@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0588-2095>

Oliinyk Uliana Mykolaivna Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of Theory and History of State and Law, Khmelnytsky University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Heroes of the Maidan St., 8, Khmelnytsky, 29000, tel.: (096) 600-53-37, e-mail: uljanka2009@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-7846-6842>

Malinkovska Oksana Volodymyrivna Lecturer of the Department of Cynology and Special Disciplines, Territorially Separated Branch "Khmelnytsky Branch of the Academy of the State Penitentiary Service", 31341, Davydkivtsi, Lisova St., 1, tel.: (098) 251-22-11, e-mail: malinka--@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-1054-0997>

LEGAL BASIS OF INFLUENCE OF ELECTRONIC INFORMATION RESOURCES ON STATE-BUILDING PROCESSES IN UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the analysis of the impact of digital tools and electronic information resources on modern processes of state formation and development of civil society. Because modern globalization processes challenge us to use various services remotely without leaving home, which allows us to save time and protect ourselves from the effects of various adverse factors.

The text of the article emphasizes that the deepening of globalization and the global pandemic requires the direction of public resources for the development of electronic information resources and streamlining relations in the field of their use. The relationship between the concepts of "e-state" and "e-government" as electronic systems for providing state electronic information services is analyzed.

Attention is drawn to the fact that an important aspect of modernizing the institutional environment for regulating electronic information resources is to improve the interaction of state and local authorities with the population and the positive consequences of the formation of electronic systems for providing state information resources. It is rightly justified that increasing the efficiency of state and municipal government at the present stage of society development is impossible without the introduction of electronic, information technology, as it allows you to get the service from anywhere, avoid queues, save time. Based on the analysis of e-services of various services, problematic issues of development of electronic information resources are identified. Among them are such as inefficient organization of state electronic registers, lack of central database of officials, lack of clearly defined approaches to medium- and long-term planning of public authorities and local governments.

At the same time, it is argued that digital data is an object of civil law protection, and therefore it is necessary to direct all efforts and resources to their protection.

Keywords: globalization processes, electronic resources, public authorities, protection, e-state, e-government, information technologies, services, object of civil protection.

Постановка проблеми. Разом із розвитком глобалізаційних процесів відбувається розвиток інформаційного суспільства, на сучасному етапі становлення якого відбувається переосмислення підходів до різних аспектів державного регулювання в сферах телекомунікацій, телерадіомовлення, виробництва та розповсюдження аудіовізуальної продукції тощо.

Актуальність дослідження даного питання підсилюється теперішньою ситуацією з пандемією в усьому світі, де явище переходу до електронної держави як основної форми реалізації інформаційної функції на сучасному етапі набуває широкого вжитку. Проте з розвитком цифрових даних, подальшим використанням електронних інформаційних ресурсів, залишається багато невирішених питань пов'язаних із відсутністю належної нормативної бази щодо регулювання їх використання, низький рівень освіченості населення щодо використання такої можливості.

Стандартами Європейського Союзу визначено перелік державних послуг, які можна отримати за допомогою інформаційних ресурсів, а тому стати цифровою – першочергове завдання сучасної Української держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання цілої низки

електронних інформаційних ресурсів кожен день, зумовлювали необхідність їх різностороннього вивчення та аналізу.

В Україні дана тематика не розроблена повною мірою. Серед науковців комплексним є дослідження М. В. Гуцалюка, П. Є. Антонюка [1], які розглядають їх як джерела доказів у кримінальному процесі. На важливості інформаційної діяльності вказував у своїх доробках С. Дорогих [2]. Особливості використання інформаційних ресурсів органами державної фіскальної служби України вивчав Н. Литвин [3]. А. Марущак та С. Петров розкрили зміст поняття «державні електронні інформаційні ресурси» [4]. Ю. Приймак звертав увагу на розвиток електронного урядування в Україні, що на сьогоднішній день має декларативний характер [5]. Російський дослідник С. Студенников здійснив поглиблений аналіз того як саме працюють електронні докази в процесуальному праві в сьогоднішніх умовах [6].

Серед іноземних дослідників варто згадати Еогана Кейсі, який показує прямий зв'язок між цифровими доказами та комп'ютерною злочинністю [7]. Слід звернути увагу, що багато іноземних дослідників такі як Sensuse D. I., Pratama P. B. Riswanto [8] звертали увагу на використання цифрових даних при виборчих процесах.

Проте питання подальшого впровадження цифрових даних та електронних ресурсів потребує подальшого вивчення, оскільки вони активно впроваджуються у повсякденну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Мета статті є аналіз сучасного стану розвитку електронних інформаційних ресурсів та вироблення рекомендацій щодо подальшого їх використання.

Виклад основного матеріалу. З точки зору Л. Приходько, електронна держава - це метод здійснення державної влади, заснований на використанні інформаційних технологій і має на увазі організацію діяльності з допомогою інформаційних технологій органів виконавчої влади - «електронний уряд», законодавчої влади - «електронний парламент», судової влади - «електронне правосуддя» [9].

До сказаного слід додати, що електронна держава - це спосіб організації державної влади, який ґрунтується на інтернет-технологіях та інформаційній інфраструктурі й призначений для надання інформації та інформаційних послуг державними і муніципальними органами різним суб'єктам, для того щоб підвищити прозорість роботи державних і муніципальних структур і надати населенню можливість інтерактивної участі в прийнятті рішень. У зв'язку з цим для реалізації цілей електронної держави створюються державні та муніципальні інтернет-сайти, які реалізують право суб'єктів на доступ до інформації, що виконують комунікативну функцію. Крім того, за інформацію, яка розміщується на подібному сайті, державні та муніципальні органи несуть повну відповідальність.

Поряд з поняттям «електронної держави» часто вживають термін

«електронний уряд», які в сукупності дозволяють проводити дослідження даних правових явищ більш комплексно, залучаючи до цього процесу не тільки правові, а й соціальні, політичні та економічні інструменти.

Слід зазначити, що вчені по-різному тлумачать поняття електронного уряду. На думку О.Соколової, це сукупність державних органів виконавчої влади, які реалізують свої повноваження за допомогою інформаційних технологій [10, с. 125]. А. Тедеев в цьому понятті виділяє дві складові: розвиток системи інтернет-сайтів державних і муніципальних органів і розвиток інформаційної інфраструктури [11, с.52].

Д. Мілованцев наповнює зміст терміну «електронний уряд» наданням державних послуг в електронній формі та впровадженням системи управління за результатом. При цьому він підкреслює, що електронний уряд дозволить підвищити ефективність адміністративних механізмів взаємодії з населенням та юридичними особами не тільки під час надання державних послуг, а й дозволить сформувати нові соціально орієнтовані механізми обслуговування громадян [12, с. 45].

Вперше термін «електронне урядування» у вітчизняному законодавстві було вжито в розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» від 05.05.2003 р. № 259-р та в Доповіді Кабінету Міністрів України Верховній Раді України про стан та розвиток інформатизації в Україні за 2003 рік, в котрій напрямком розвитку нормативно-правової

бази сфери інформатизації в 2003 р. було визначено запровадження технологій електронного урядування [13, с.73].

Аналізуючи зазначений матеріал можемо стверджувати, що електронна держава є ширшим поняттям, оскільки визначає в загальному сукупність послуг, які необхідно надати. Електронний уряд же є структурним елементом електронної держави, оскільки являє собою цілісну систему повноважень державних органів, та механізмів щодо надання цих їх. Обидва поняття є взаємопов'язаними між собою і тільки належне правове регулювання забезпечить безперешкодне виконання ними своїх функцій.

Вважаємо, що позитивні наслідки формування електронних систем надання державних інформаційних послуг полягають в наступному:

- нівелювання рівня територіальної нерівності внаслідок дистанційного контакту виробника і споживача інформаційних послуг;
- збільшення швидкості надання інформаційних послуг на основі використання мережевих технологій і зростання швидкості обробки інформації;
- неперервність у часі - цілодобово;
- значна економія часу та коштів;
- мінімальна кількість технічних та юридичних помилок;

- поліпшення системи зворотного зв'язку за рахунок реалізації можливостей систем реєстрації та обробки інформації, що надходить.

Відповідно до стандартів Європейського Союзу перелік основних державних послуг, надання яких є обов'язковим за допомогою інформаційних технологій. Так, *для фізичних осіб повинні бути доступними:*

- оплата прибуткових податків: подача декларації, отримання повідомлення про перевірку;
- надання інформації агентствами зайнятості при пошуку роботи;
- оформлення соціальної допомоги: виплати по безробіттю; виплати сім'ям, які мають дітей; медичні витрати; гранти для студентів;
- отримання особистих документів (паспорта та водійських прав);
- реєстрація транспорту;
- подача заяви до компетентних органів на дозвіл будівництва;
- подача заяви в поліцію про скоєне правопорушення;
- пошук інформації в публічних бібліотеках;
- отримання свідоцтва про народження та реєстрацію шлюбу;
- подача документів для вступу до ЗВО;
- публікація оголошень про зміну адреси для фізичних осіб;
- запис на прийом та отримання інформації про наявність послуг в лікувально-профілактичних установах.

У свою чергу, для юридичних осіб державою повинні надаватися такі послуги:

- сплата соціальних внесків на співробітників;
- подача декларацій і отримання повідомлень про корпоративні податки;
- подача заяв і отримання повідомлень про податок на додану вартість;
- реєстрація нової юридичної особи;
- подача інформації в статистичні служби;
- подача митної декларації;
- отримання дозволів від екологічних структур;
- здійснення закупівель для державних потреб.

Важливим аспектом модернізації інституційного середовища регулювання електронних інформаційних ресурсів є покращення взаємодії державних та місцевих органів влади із населенням. В даний час формується інфраструктура електронної взаємодії державних і муніципальних органів і суспільства. Створюється інтерактивний сервіс для журналістів і редакцій ЗМІ, що забезпечує можливості онлайн-акредитації журналістів на заходи, проведені у виконавчих органах влади, що має особливої значення для регіональних ЗМІ.

Підвищення ефективності державного і муніципального управління на сучасному етапі розвитку суспільства неможливо без впровадження електронних, інформаційних технологій, що в свою чергу дозволяє

реалізовувати громадянам свої права на доступ до інформації і отримувати ефективні і зручні у використанні державні послуги [14].

Слід зазначити, що завдання підвищення ефективності взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо ефективного використання електронних послуг залежить насамперед від:

- поступової відмови від використання неопублікованих документів;
- поглиблення співпраці між ними через систему електронного документообігу, що дасть можливість скоротити терміни обробки різних документів;
- посилення взаємодії між ними, що які забезпечить високу якість прийнятих управлінських рішень.

Отже, основне завдання процесу впровадження інформаційних технологій в роботу державних і муніципальних органів полягає в підвищенні ефективності їх діяльності. Її вирішення дозволить громадянам безперешкодно реалізовувати право на доступ до інформації і надавати їм державні та муніципальні інформаційні послуги.

Зовсім недавно в Україні почала діяти доступна всім послуга «Онлайн будинок юстиції», завдяки якому можна в декілька кліків, не виходячи з дому здійснити:

- збір документів у сфері реєстрації актів цивільного стану;
- зареєструвати або ліквідувати індивідуального підприємця;
- зареєструвати громадське об'єднання або ЗМІ;
- отримувати дані електронного цифрового підпису;
- отримувати інформацію з усіх реєстрів Управління юстиції;
- залишити заявку на працевлаштування;
- контролювати свою нерухомість, отримавши інформацію по SMS про всі заходи щодо реєстрації, зроблених з нерухомістю.

Це електронна технологічна платформа, яка працює дуже ефективно і може залучати громадськість в більш активну взаємодію з державою. Електронні послуги набагато зручніше і швидше, ніж особисті візити.

Здійснивши перелік електронних послуг з інформаційних ресурсів, слід зазначити їх характерні ознаки:

1. є результатом діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
2. можуть бути надані лише за заявою фізичної або юридичної особи через доступні онлайн-сервіси в електронній формі;
3. створюють можливості для реалізації особою наданих їй прав або законних інтересів;
4. самотійне відстежування кожного етапу щодо надання та отримання послуги.

Користуючись онлайн-системою отримання електронних послуг, значно мінімізуються при цьому корупційні прояви.

Також існують такі електронні служби, що пропонують безліч варіантів, не виходячи з дому:

1. Електронні адміністративні служби Міністерства екології та природних ресурсів України: оформлення декларації про відходи.
2. Електронні адміністративні служби МВС України: можливість замовити довідку про відсутність судимості.
3. Портал електронних аварійних служб Державної служби України;
4. Національний банк України: загальна інформація про можливі способи електронної ідентифікації громадян українськими банками для надання адміністративних послуг через Інтернет.
5. Електронні адміністративні послуги в сфері державної реєстрації основних прав на нерухоме майно та їх обтяжень: отримувати інформацію з Державного реєстру прав на нерухоме майно;
6. Електронні адміністративні послуги в сфері діяльності державного архітектурно-будівельного нагляду: подача повідомлення про початок підготовчих робіт;
7. Електронні послуги державного земельного кадастру: надання відомостей з державного земельного кадастру у вигляді виписки з державного земельного кадастру про земельну ділянку;
8. Послуги державної міграційної служби:
 - сервіс дозволяє зареєструватися в електронній черзі на отримання біометричних документів - більш ніж в 300 відділеннях міграційної служби та багато інших.

Українська держава має повністю широко розгалужену законодавчу базу, на вершині піраміди якої стоїть Конституція, а на самому низу локальні правові акти, але нажаль, і закони і підзаконні нормативно-правові акти мають лише декларативний характер. Багато з перелічених проблем допомогло б вирішити прийняття уніфікованого нормативно-правового акта у сфері цифровізації.

Висновки. Процес розвитку цифрових технологій тягне за собою прийняття нових нормативно-правових актів, внесення змін та доповнень в чинне законодавство. У вересні 2019 р. було створене Міністерство цифрової трансформації, основними завданнями якого стали формування та реалізація політики держави в сфері цифровізації та розвитку цифрових знань та навичок. Нажаль, на сьогоднішній день величезною залишається проблема недоступності цифрових технологій для окремих верств населення, віддаленість інтернет-ресурсів, недостатня оснащеність та доступ до цифрових технологій у сільській місцевості, віддалених територіях органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Стати цифровою країною – на сьогодні основним завданням сучасної Української держави, оскільки глобалізаційні процеси та світові пандемія ставлять перед нами цей виклик. А це означає, що всі адміністративні послуги необхідно перевести в електронний вигляд, зробити систему держзакупівель і

діяльність політичних партій та громадських організацій прозорою, що створює комфортні умови для громадян і значно знижує рівень корупції в державі [15, с. 156].

Зауважимо, що електронні дані на сьогоднішній день стали об'єктом цивільно-правової охорони, а тому питання їх використання регулюється низкою законів та підзаконних нормативно-правових актів. Побудова цифрової системи даних має ряд переваг у порівнянні з паперовою. Ці технології дозволяють підвищити ефективність роботи та економити час у повсякденній роботі. Людство зробило великий крок вперед по розвитку інформаційного суспільства та впровадженні цифрових технологій, а тому питання захисту всієї електронної інформації повинне стати пріоритетним під час навчання та в роботі кожного.

Література:

1. Гуцалюк М. В., Антонюк П. Є. Щодо сутності електронної (цифрової) інформації як джерела доказів у кримінальному провадженні. Криміналістичний вісник. 2021. № 33 (1). С. 37-49.
2. Дорогих С.О. Сутність та визначення понять "інформаційна діяльність" та "інформаційна діяльність органів влади". Інформація і право. 2013. № 3. С. 74-82
3. Литвин Н. А. Роль інформаційних ресурсів органів ДПС України при виявленні кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2014. Вип. 1. С. 108-114.
4. Марущак А. І., Петров С. Г. Зміст поняття "державні електронні інформаційні ресурси". Інформація і право. 2018. № 4. С. 15-21.
5. Приймак Ю. Розвиток електронного урядування в Україні: організація національних електронних інформаційних ресурсів. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2011. № 4. С. 126-133.
6. Студенников С. Електронні докази в процесуальному праві: як це працює в українських реаліях. URL: https://protocol.ua/ua/elektronni_dokazi_v_protseualnomu_pravi_yak_tse_pratsyue_v_ukrainskih_realiyah/
7. Casey, Johann (2011). Digital Evidence and Computer Crime, Third Edition: Forensics, Computers and the Internet. Academic press. 2011. 840 p.
8. Sensuse, D. I., Pratama, P. B., Riswanto (2020). Conceptual Model of E-Voting in Indonesia. International Conference on Information Management and Technology (ICIMTech). Bandung, 2020. p. 387–392.
9. Приходько Л. Электронное правительство как развитие идей электронной демократии. 2014. URL: http://www.dissert.h10.ru/artical/prihodkoL1.html#_ftn5#_ftn5Opera.HTML/Shell/Open/Command
10. Соколова А. Электронное правительство и электронное правление: к вопросу об иерархии понятий. Технологии информационного общества. Интернет и современное общество: труды VIII Всероссийской объединенной конференции (Санкт-Петербург, 8–11 ноября 2005 г.). СПб., 2005. 520 с.
11. Тедеев А.А. Электронное государство: монография. М.: Элит, 2008. 312 с.
12. Милованцев Д. А. Система мониторинга использования информационно-коммуникационных технологий в деятельности федеральных и региональных органов государственной власти. Информационное общество. 2006. Вып. 2-3. 251 с.

13. Дніпров О.С. Нормативно -правове забезпечення електронного урядування в Україні. Юридичний електронний науковий журнал . 2018. N 5. С.71–75.
14. Westin, A. Social and Political Dimensions of Privacy. URL: <http://www.asc.upenn.edu/usr/ogandy/Gandy%20Comm664/westin%20-%20social%20and%20political%20dimensions%20of%20privacy.pdf>
15. Bernard A. La protection de l'intimité par la droit privé: eloge du ragot ou comment vices exposes engendrent vertu. Les For Interieur, 2014. p.153-179.

References:

1. Hutsalyuk, M. V., & Antonyuk, P. E. (2021). Shchodo sutnosti elektronnoyi (tsyfrovoyi) informatsiyi yak dzherela dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [*Regarding the essence of electronic (digital) information as a source of evidence in criminal proceedings*]. Kryminalistychnyy visnyk, 33 (1), 37-49 [in Ukrainian].
2. Dorohykh, S.O. (2013). Sutnist ta vyznachennya ponyat "informatsiyna diyalnist" ta "informatsiyna diyalnist orhaniv vlady" [*The essence and definition of "information activity" and "information activity of authorities"*]. Informatsiya i pravo, 3, 74-82 [in Ukrainian].
3. Lytvyn, N. A. (2014). Rol informatsiynykh resursiv orhaniv DPS Ukrayiny pry vyyavlenni kryminalnykh pravoporushen, pov'yazanykh iz lehalizatsiyeyu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom [*The role of information resources of the State Tax Service of Ukraine in detecting criminal offenses related to the legalization of proceeds from crime*]. Mizhnarodnyy yurydychnyy visnyk: zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny, 1, 108-114 [in Ukrainian].
4. Marushchak, A. I. & Petrov, S. H. (2018). Zmist ponyattya "derzhavni elektronni informatsiyni resursy" [*The content of the concept of "state electronic information resources"*]. Informatsiya i pravo, 4, 15-21. [in Ukrainian].
5. Prymak, YU. (2011). Rozvytok elektronnoho uryaduvannya v Ukrayini: orhanizatsiya natsionalnykh elektronnykh informatsiynykh resursiv [*Development of e-government in Ukraine: organization of national electronic information resources*]. Visnyk Natsionalnoyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrayiny, 4, 15-21 [in Ukrainian].
6. Studennykov, S. Elektronni dokazy v protsesualnomu pravi: yak tse pratsyuye v ukrayinskykh realiakh. [*Electronic evidence in procedural law: how it works in Ukrainian realities*] Retrieved from https://protocol.ua/ua/electronni_dokazi_v_protsesualnomu_pravi_yak_tse_pratsyue_v_ukrainskih_realiah/ [in Ukrainian].
7. Casey, Johann (2011). Digital Evidence and Computer Crime, Third Edition: Forensics, Computers and the Internet. Academic press, 840 [in English].
8. Sensuse, D. I. & Pratama, P. B., Riswanto (2020). Conceptual Model of E-Voting in Indonesia. International Conference on Information Management and Technology (ICIMTech). Bandung, 387–392 [in English].
9. Prikhod'ko, L. (2014). Elektronnoye pravitel'stvo kak razvitiye idey elektronnoy demokratii. [*E-government as the development of e-democracy ideas*]. Retrieved from http://www.dissert.ru/artical/prikhodkoL1.html#_ftn5#_ftn5Opera.HTML/Shell/Open/Command [in Russian].
10. Sokolova, A. (2005). Elektronnoye pravitel'stvo i elektronnoye pravleniye: k voprosu ob iyerarkhii ponyatiy [*E-government and e-government: to the question of the hierarchy of concepts*]. Tekhnologii informatsionnogo obshchestva. Internet i sovremennoye obshchestvo: trudy VIII Vserossiyskoy ob'yedinennoy konferentsii. SPb, 520. [in Russian].
11. Tedeyev, A.A. (2008). Elektronnoye gosudarstvo. [*Electronic state*]. M.: Elit, 312. [in Russian].
12. Milovantsev, D. A. (2006). Sistema monitoringa ispol'zovaniya informatsionno-komunikatsionnykh tekhnologiy v deyatelnosti federal'nykh i regional'nykh organov gosudarstvennoy vlasti [*A system for monitoring the use of information and communication*

technologies in the activities of federal and regional government bodies]. Informationsnoye obshchestvo, 2-3, 251. [in Russian].

13. Dnipro, O.S. (2018) Normatyvno -pravove zabezpechennya elektronnoho uryaduvannya v Ukrayini [*Regulatory and legal support of e-government in Ukraine*]. Yurydychnyy elektronnyy naukovyy zhurnal, 5, 171-175 [in Ukrainian].

14. Westin, A. Social and Political Dimensions of Privacy. Retrieved from <http://www.asc.upenn.edu/usr/ogandy/Gandy%20Comm664/westin%20-%20social%20and%20political%20dimensions%20of%20privacy.pdf> [in English]

15. Bernard, A. (2014). La protection de l'intimité par la droit privé: eloge du ragot ou comment vices exposes engendrent vertu. Les For Interieur, 153-179. [in English].